

KOULURUOKAILUN HENKILÖKUNNALLA ON MYÖS KASVATTAJAN ROOLI

*Seija Lintukangas, FT, post doc tutkija
seija.lintukangas@gmail.com*

Yli kuusikymmentä vuotta sitten säädettyä lakia kouluruokailun järjestämisestä kaikille lapsille varallisuudesta riippumatta voidaan luonnehtia aikansa sosiaalisesti innovaatioksi. Kouluruokailu on osa koulun toimintaa. Kouluruokailusuosituksissa kouluruokailu on osa opetusta. Kaikki nämä säännökset ja suositukset kertovat siitä, että koulun kasvattajatehtävä koskee myös kouluruokailuhenkilöstöä. Kuitenkaan kouluruokailuhenkilöstön ruokapalvelualan ammatillisissa opinnoissa ei ole pedagogisia tai kasvatukseen liittyviä opintoja, ja ilman koulutusta tätä henkilöstöä ei voida velvoittaa kasvattajaksi. Suomessa ohjeistus ravitsemuskasvatukseen ja kouluaterioiden järjestämiseen on hyvä, myös ruokatuotannon ohjausjärjestelmät toimivat, mutta koulutusta tarvitaan, jotta kaikki toimisivat yhteisten päämäärien mukaisesti.

Lintukangas tutki väitöksessään kouluruokailuhenkilöstölle suunnatun Taitavaksi Ruokapalveluosajaksi -koulutuksen (TaRu) yhteyttä koulutukseen osallistuneiden käsitysten muuttumiseen roolistaan kasvattajana. Tutkimuksessa selvitettiin koulu yhteisön muutoksia koulutuksen seurauksena. TaRu -koulutus oli vuoden mittainen (8 op) ja se sisälsi 4 kahden päivän lähiopetusjaksoa sekä oppimistehtäviä. Koulutuksessa käsiteltiin yksilön ja yhteisön oppimista, kasvatustoimintaa ja kouluruokailun käytännön asioita sekä perehdyttiin koulun kasvatustehtävän tavoitteisiin. Tutkimusaineisto kerättiin koulutukseen osallistuneiden (yhteensä 14 ryhmää) oppimistehtävistä ja haastatteluista sekä rehtorien haastatteluista. Tulokset osoittavat, että koulutuksessa kouluruokailuhenkilöstö on oppinut ja kasvanut kasvattajaksi sekä sitoutunut työhönsä uudella tavalla, mikä heidän itsensä sekä rehtorien käsitysten mukaan näkyy myös koulu yhteisössä.

Johtopäätös on, että kouluruokailuhenkilöstö voidaan kouluttaa kasvattajiksi ja että henkilöstön sitoutuminen kasvattajuuteen eheyttää osaltaan lasten ja nuorten aikuisturvaverkkoa, millä on merkitystä esimerkiksi yhteisölliseen vastuuseen kasvamisessa. Kouluruokailuhenkilöstö voi tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettiseen vastuunkantamiseen. Osaamisen ja luottamuksen lisääntyessä kouluruokailuhenkilöstön oli helpompaa puuttua myös oppilaiden ruokailuun ja ravitsemukseen koskeviin ongelmiin. Kouluruokailuhenkilöstön kouluttamisella ja osallistamisella se tasavertaisesti koulun kasvatustavoitteisiin annetaan elävä malli tasa-arvoisesta suhtautumisesta jokaisen koulu yhteisön jäsenen kasvatustyöhön tehtäväkuvasta riippumatta. Kouluruokailu on monien vielä käyttämättömien mahdollisuuksien oppimisympäristö.

Asiasanat: kouluruokailu, kasvattajuus, kouluruokailuhenkilöstö